

**Ανακοίνωση XVI Συμποσίου
της Ελληνικής Εταιρείας Ψυχανάλυσης
και Ψυχαναλυτικής Ψυχοθεραπείας**

12-13-14 Απριλίου 2019

Ξενοδοχείο Divani Palace Acropolis

Η Ελληνική Εταιρεία Ψυχανάλυσης και Ψυχαναλυτικής Ψυχοθεραπείας (Ε.Ε.Ψ.Ψ.) διοργανώνει συμπόσιο με θέμα:

«Γυναικεία Σεξουαλικότητα: είναι ακόμα μια σκοτεινή ήπειρος;».

Στόχος του συμποσίου είναι να αποτελέσει έναν χώρο ανταλλαγής σκέψεων και προβληματισμού αναφορικά με τη γυναικεία ταυτότητα, τη γυναικεία σεξουαλικότητα και τη θηλυκότητα γενικότερα.

Τι γνωρίζουμε σήμερα για τη γυναικεία σεξουαλικότητα και τη θηλυκότητα; Είναι ακόμα μια μαύρη ήπειρος, περισσότερο από έναν αιώνα μετά την εποχή του Freud; Μπορούμε πλέον να έχουμε μια πιο συνεκτική άποψη για τη θηλυκότητα ή η κατανόηση μας παραμένει ατελής και αποσπασματική, όπως εκείνου;

Η πλειονότητα των ψυχαναλυτικών μελετών επιχείρησε να κατανοήσει τη θηλυκότητα μέσω της μελέτης της ανδρικής σεξουαλικότητας, με αποτέλεσμα να μην μπορεί να προσεγγιστεί η ίδια η ουσία της θηλυκότητας.

Ο Freud πίστευε σε έναν πρωτογενή ανδρισμό, που έχει βιολογική βάση. Θεώρησε ότι η θηλυκή ανάπτυξη εξαρτάται από το σύμπλεγμα ευνουχισμού και τον φθόνο του πέους. Μέσω αυτής της προσέγγισης η θηλυκότητα προκύπτει από τη σχέση και την αντίθεση με το άλλο φύλο. Δηλαδή η προοιδιποδειακή ψυχοσεξουαλική ανάπτυξη στο μικρό κορίτσι επιτελείται από την κλειτορίδας της (Freud, 1931), που είναι ένα ατροφικό πέος (Freud, 1933), ενώ ο κόλπος παραμένει ακόμη άγνωστος (Freud, 1905). Από ψυχοβιολογικής άποψης το μικρό κορίτσι είναι ένας μικρός άνδρας (Freud, 1923). Στην εφηβεία ο κόλπος ενεργοποιείται και οδηγεί τη διαδικασία προς την ώριμη θηλυκότητα.

Η πεποίθηση για την πρωτοκαθεδρία του φαλλού οδηγεί σε ένα αρνητικό ορισμό της θηλυκότητας και της γυναικείας σεξουαλικότητας. Η φροϋδική θηλυκότητα είναι δευτερογενής και στηρίζεται στον φθόνο του πέους και το σύμπλεγμα του ευνουχισμού. Η φαντασίωση ότι θα αποκτήσει το πολυπόθητο πέος από τον πατέρα της, οδηγεί το κορίτσι στην τελική επιλογή σεξουαλικού αντικειμένου, καθώς και στην επιθυμία για τεκνοποίηση.

Πολλοί ψυχαναλυτές, όπως ο Abraham, η Horney, η Klein, ο Jones, η Kestenberg κ.α., ενώ συμφωνούν με την άποψη του Freud ότι η ανατομία ασκεί κυρίαρχο ρόλο, αμφισβητούν την πρωτογενή αυτή αρρενωπότητα. Θεωρούν ότι το μικρό κορίτσι διαθέτει ασυνείδητη (έστω) επίγνωση του κόλπου της και ότι η θηλυκότητα προέρχεται από πρώιμα σωματικά (θηλυκά) βιώματα, τα οποία αποκτούν ψυχική αναπαράσταση. Η Melanie Klein (1928) υποστηρίζει ότι «το οιδιπόδειο του κοριτσιού δεν εγκαθίσταται έμμεσα, προς όφελος των ανδρικών του τάσεων, αλλά άμεσα σαν αποτέλεσμα της κυριαρχικής επίδρασης που ασκούν τα θηλυκά ενορμητικά του στοιχεία». Δηλαδή το κορίτσι επιθυμεί το πέος λιβιδινικά και όχι ναρκισσιστικά, όπως θεωρεί ο Freud. Τις απόψεις αυτές υποστηρίζει όρος «πρωτογενής θηλυκότητα», που υπονοεί ότι τα κορίτσια δεν ξεκινούν τη ζωή τους σαν μικροί άνδρες, αλλά η αίσθηση για τον εαυτό τους αναπτύσσεται σε σχέση με το θηλυκό τους σώμα.

Άλλες απόψεις, πέρα από τον βιολογικό/ανατομικό καθορισμό της αίσθησης του φύλου, τοποθετούν την εμφυλοποίηση (gendering) στο πλαίσιο των αντικειμενοτρόπων σχέσεων. Τονίζουν τον σημαντικό ρόλο των γονεϊκών, συνειδητών και ασυνειδήτων, φαντασιώσεων μέσα σε ένα συγκεκριμένο πολιτισμικό, κοινωνικό και ιστορικό γίνεσθαι. Η θηλυκότητα, αλλά και η αρρενωπότητα, διαμορφώνονται μέσω των ταυτίσεων που καλείται το βρέφος να επιτελέσει αναφορικά με τις προβολές των γονιών του.

Επιπλέον των ταυτίσεων στον κάθετο άξονα γονιού-παιδιού, ψυχαναλυτές, με κύρια εκπρόσωπο την J. Mitchell, συνδέουν την εμφυλοποίηση (gendering) και με την αδελφική σχέση. Υποστηρίζουν ότι με το που γεννιέται ένα παιδί αναγορεύεται σε αγόρι ή κορίτσι. Αυτός ο διαχωρισμός αποτελεί υποκειμενικό βίωμα για το βρέφος την εποχή του «αδελφικού τραύματος», όταν το νέο μωρό δεν είναι απλώς μωρό, αλλά είναι ένας αδελφός ή μία αδελφή. Το βρέφος αποκτά την έννοια του έμφυλου εαυτού μέσω αυτού του «άλλου».

Υπό την έννοια του φύλου τα αγόρια και τα κορίτσια τοποθετούνται σε πανομοιότυπες θέσεις, καθώς και τα δύο έχουν τις ίδιες φονικές και αιμομικτικές επιθυμίες το ένα για το άλλο. Αυτές απαγορεύονται και τιμωρούνται το ίδιο και για τα δύο φύλα, χωρίς να τα διαφοροποιούν, όπως γίνεται με το σύμπλεγμα του ευνουχισμού. Το ένα φύλο δεν είναι προϋπόθεση για το άλλο και η προβληματική του είναι ανεξάρτητη από την ανατομική/σεξουαλική διαφορά.

Προσκεκλημένες ομιλήτριες του Συμποσίου

Juliet Mitchell Ψυχαναλύτρια, Institute of Psychoanalysis, Fellow professor στο Cambridge όπου ίδρυσε το Centre for Gender Studies και Διευθύντρια του Expanded Doctoral School in Psychoanalytic Studies στην ψυχαναλυτική μονάδα του UCL. Συγγραφέας πολλών ψυχαναλυτικών βιβλίων μεταξύ των οποίων το μνημειώδες *Psychoanalysis and Feminism*, *Women the Longest Revolution*, *Mad Men and Medusas*, *Siblings: Sex and Violence* κ.α.

Catherine Chabert Ψυχολόγος, Ψυχαναλύτρια, μέλος της Association Psychanalytique de France (APF), Professeur émérite à l' Université Paris - Descartes. Συγγραφέας πολλών ψυχαναλυτικών βιβλίων όπως το *Féminine Mélancolique*, το *La Jeune Fille et le Psychanalyste*, το *Psychanalyse et Méthodes Projectives* κ.α. καθώς και συγγραφέας ενός κεφαλαίου στο Perelberg, R. 2018,(ed), *Psychic Bisexuality: A British-French Dialogue*.

Βασικές θεματικές ενότητες του Συμποσίου

- Η φροϋδική προσέγγιση της γυναικείας σεξουαλικότητας
- Η πρωταρχική θηλυκότητα
- Η εμφυλοποίηση (gendering) και οι αντικειμενοτρόπες σχέσεις
- Η σεξουαλικότητα και η σχέση της με την αναπαραγωγή
- Θηλυκότητα και μητρότητα
- Θηλυκότητα και παθητικότητα
- Γυναίκα και σύγχρονη κοινωνία
- Σεξουαλική παρενόχληση
- Φεμινισμός
- Το φύλο στην αναλυτική σχέση

Η Οργανωτική Επιτροπή